

Emre Darmancı

<https://orcid.org/0000-0001-7263-3016>

Graduate Student, Çorum Science and Art Centre, Turkey, darmanci@hotmail.com

Atıf Künyesi | Citation Info

Darmancı, E. (2024). Ezoterik Örgüt, İlahi Kripto, Gizli Servis Üçgeninde Fantastik Bir Polisiye: Abum Rabum *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 11 (1), 43-54.

Ezoterik Örgüt, İlahi Kripto, Gizli Servis Üçgeninde Fantastik Bir Polisiye: Abum Rabum

Öz

Polisiye tarzında eser kaleme alan kimi yazarlar, ilk eserlerini vücuda getirdiklerinde bazı edebiyat çevrelerince yadırganmış hatta üvey evlat muamelesi görmüşlerdir. Bu nedenle polisiye romanlara uzun bir süre "kaçış edebiyatı" nazarı ile bakılmıştır. Belli bir okur kitlesi tarafından kabul görünceye kadar bu tutum devam etmiş, edebiyat çevrelerinin ilgisine mazhar olabilmeyi bir türlü başaramamışlardır. Postmodern anlatılar bilindiği üzere karakter, zaman ve mekân bütünlüğünden sıyrılma gibi özellikleri ile geleneksel metinlerden kurgu olarak farklılık arz etmektedir. Polisiye eserlerde okur üzerinde bir şaşkınlık yaratıp sonrasında kördüğümüne dönen kurmacayı yine okurun çözümlemesi istenmektedir. Bunun yanı sıra bilhassa fantastik anlatımda efsane ve mitolojik unsur gibi modern öncesi döneme ait kavramlar postmodern anlatımda kendine farklı şekilde yer bulmaktadır. Tam da bu noktada, polisiyenin dünyadaki ve Türkiye'deki gelişiminden yola çıkarak İskender Pala'nın son romanı Abum Rabum'un kimliği, yazılış amacı, olay örgüsü, şahıs kadrosu, mekân, zaman, dil ve üslubunu da kapsayacak şekilde postmodern bir anlatıdaki fantastik kurgular tahlil edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Fantastik, Polisiye, Roman, Postmodern

Esoteric Organisation, Divine Crypto, Secret Service Triangle A Fantastic Detective Story: Abum Rabum

Abstract

When some authors who wrote detective novels produced their first works, some literary circles found them strange and even treated them as stepchildren. For this reason, detective novels were regarded as "escapist literature" for a long time. This attitude continued until they were accepted by a certain readership, and they never succeeded in attracting the attention of literary circles. As it is known, postmodern narratives differ from traditional texts in terms of fiction with features such as character,

time and space. In detective works, the reader is asked to analyse the fiction that creates a surprise on the reader and then turns into a deadlock. In addition to this, especially in fantastic narrative, concepts belonging to the pre-modern period such as legend and mythological elements find a different place in postmodern narrative. At this point, starting from the development of detective fiction in the world and in Turkey, the identity, purpose of writing, plot, cast of characters, space, time, language and style of İskender Pala's last novel Abum Rabum are analysed in a postmodern narrative.

Keywords: *Fantastic, Detective Fiction, Novel, Postmodern*

Giriş

Fantastik polisiye kavramına değinmeden önce bazı temel kavramları ele almamız gerekmektedir. Suç, kanunlarda açıkça yasaklanan ve karşılığında bir ceza öngörülen her türlü eylemdir (Dolu, 2012, s. 34). İnsanın yaratılışıyla başlayan suç kavramı, Habil ve Kabil arasındaki anlaşmazlığın Habil'in ölümüyle sonuçlanmasıyla kriminal olaylar örgüsü de bir anlamda başlamış oldu. Aslında suç, dünyanın en doğal şeyi gibi görünmektedir; başarısız olan, özendiği ve elde edemediği şeyleri, gerekli fiziksel güce sahip olduğu ölçüde, başarılı olandan alır (Bernhard ve Georg, 1997, s. 62). Bu bağlamda suç ile polisiye ilişkiler arasında organik bir bağ oluşmaktadır. Dolayısıyla suç işlemek için yola çıkıldığı anda polisiye bir tavır da eş zamanlı olarak harekete geçmiş demektir. Biri zehirse diğeri panzehir konumunda olan olay sarmalı, iç içe kurgulanmaya başlamıştır. Bu gerçeklik özünde polisiye romanın konusunu teşkil etmektedir.

XVIII. yüzyılda Avrupa'da başlayan Sanayi Devrimi ile birlikte kırsaldan kente bir göç hareketi başlamıştır. Kentlerde oluşan gettolaşma ile birlikte para hırsı, aşk, intikam gibi çeşitli hırslar, insanların suça bulaşma oranını artırmaktadır. Polisiye vakalar da aynı oranda artış gözlemlenmiştir. Özellikle büyük kentlerde olaysız bir gün yaşanmaz hâle gelmiştir. Bu durum Avrupa edebiyatında polisiye roman tarzının ilk örneklerinin oluşmasını tetiklemiştir. Eugène François Vidocq (1775-1857), uzun yıllar Fransız Emniyet Teşkilatı'nda çalıştıktan sonra anılarını dört ciltlik bir eserde yayınlamıştır. Bu eser, polisiye roman tarihi açısından çok önem arz etmektedir. Edgar Allan Poe tarafından yazılan "The Murders in the Rue Morgue" ise polisiye türünün kilometre taşlarından birini oluşturmaktadır. Bununla birlikte Conan Doyle tarafından oluşturulan 'Sherlock Holmes' karakteri ise polisiye roman deyince akla gelen ilk unsurlar arasında yer almaktadır.

Polisiye romanlar altın çağ dönemlerini Birinci ve İkinci Dünya Savaşı arasındaki süreçte yaşamışlardır. Bu süreçte polisiye roman tarzında eser veren başlıca yazarlar şunlardır: Agatha Christie, G. K. Chesterton, Anthony Berkeley, Dorothy Sayers, Earl D. Biggers, J. Dickson Carr, S. S. Van Dine, Ellery Queen, Margery Allingham, Rex Stout, Erle Stanley Gardner, Mignon B. Eberhard, Nicholas Blake, Raymond Postgate, Frances-Richard Lockridge, Ruth

Rendell ve Phyllis D. James'tir (Üyepazarıcı, 1997, s. 29). Polisiye olarak iki farklı tarz dikkatleri çekmektedir. Birincil olarak "Katil Kim" romanları ve ikincil bir polisiye türü olarak ise toplumsal olguların etrafında gelişen "Kara Roman" adlı türdür. Bu türler Birinci ve İkinci Dünya Savaşı arasındaki sürede, edebiyat dünyasına damgasını vurmuşlardır. Bu rüzgâr (Katil Kim romanları) ilk olarak Birleşik Krallık'ta kendine alan açmıştır. İlk örneklerini de Agatha Christie, Josephine Tey gibi İngiliz yazarlar vermişlerdir. "Kara Roman" tarzı ise XX. yüzyıl başlarında özellikle ABD'de görülen bazı toplumsal olaylardan (içki kaçakçılığı, kadın ticareti, uyuşturucu, kumar vs.) hareketle ivme kazanmıştır. Bu sosyo-kültürel sorunlar bir anda ülke dışına taşmış, Avrupa ve Asya gibi kıtalara sirayet etmiştir. İtalyan, Japon ve Çin mafyasının bu dönemlerde oluşması ile "Kara Roman" tarzının olay örgüleri de şekillenmeye başlamıştır. Bu tarzın öncüleri, Dashiell Hammet ve Raymond Chandler'dir.

Birinci ve İkinci Dünya Savaşı sırasında gizli servislerin devreye girmesi ile polisiye romanlarda CIA ve KGB gibi istihbarat örgütleri de kendine yer bulmuştur. Birinci ve İkinci Dünya Savaşı arasında yaşanan bu gelişmeler polisiyenin başka bir türü olan "Casus" romanlarına zemin hazırlamıştır (Mandel, 1996, s. 81). İlk casus polisiye romanlarından biri Joseph Conrad'ın "Gizli Ajan" romanıdır. Günümüze yakın tarihlerde ise kapitalizmle birlikte artış gösteren suç patlamaları yine polisiye romanların konusu haline gelmiştir. Bu dönemlerde Mario Puzo'nun "Baba" polisiye eseri uluslararası alanda ilgi gören bir fenomen haline gelmiştir.

Polisiye roman türünün Türk edebiyatına girişi ise XIX. yüzyıl sonlarına rastlamaktadır. Dilimize çevrilen ilk polisiye roman Ponsen de Terrail'in "Paris Faciaları" adlı kitabı olurken Ahmet Mithat Efendi'nin "Esrar-ı Cinayet" adlı eseri ise edebiyatımızdaki ilk telif polisiye romanı oluşturmaktadır. Yine aynı yıl, Türk edebiyatının "Efendi Babası" Ahmet Mithat; Emile Gobariau'nun "Orcival Cinayeti" isimli romanını, gazetesi Tercüman-ı Hakikatte tefrika etmiştir. 1889'a gelindiğinde ise polisiye roman tercümelerinde âdeta bir patlama yaşanıp XX. Yüzyılın başına kadar onlarca çeviri yapılmıştır. 1922-1928 yılları arasında çıkan Hüseyin Nadir'in "Fakabasmaz Zihni" adlı bir kahramanın maceralarını anlattığı "Cinayet Koleksiyonu" da bu alanda oldukça başarılı bir eserdir. Kesintisiz tam altı yıl bu eserin yayınına devam edilmiştir. "Fakabasmaz Zihni, doğunun 'Arsène Lupin'i' olarak tanıtılır" (Gezer, 2006, s. 44). Cumhuriyetin ilk yıllarında Peyami Safa'nın Server Bedi takma adıyla yazdığı, Maurice Leblanc'ın oluşturduğu Arsène Lupin tipinin bir Türk kopyası olan "Cingöz Recai" tiptemesinin serüvenleri 1924'te başlamış ve yazarın ölümünden bir yıl sonra 1962'de toplu olarak basılmıştır. Cingöz Recai sinemaya aktarılan ilk Türk polisiye roman kahramanı olma

unvanını da kazanmıştır. 1928’de Latin harflerinin kabul edilmesinin ardından gelen zorluklar nedeniyle birkaç yıl her edebî eserde olduğu gibi polisiye roman alanında da bir duraklama hissedilmiştir. 1930’dan itibaren ise önceki döneme benzeyen bir canlılığın tekrar başladığı görülmektedir:

Sırasıyla 1930’larda Cemil Cahit, Süleyman Çapanoğlu; 1940’larda Hamdi Varoğlu, Rıza Danişment Korok, Melek Z., İlhami Safa, İskender Fahrettin Sertelli; 1950’lerde Kemal Tahir, Afif Yesari, Ümit Deniz, Aziz Nesin; 1960’lardan sonra Nihal Karamağaralı, Zuhal Kuyaş, Nazım Mirkelam; 1980’lerde Çetin Altan, Pınar Kür; 1990’larda Osman Aysu, Reha Mağden, Orhan Pamuk; 2000’lerde Nihal Karamağaralı, Zuhal Kuyaş, Nazım Mirkelam, Ahmet Ümit, Alper Canıgüz ve İskender Pala gibi yazarlar polisiye roman türünde eserler veren başlıca yazarlarımızdır.

1. Arkaik Kültlerden Fütürist Yaklaşımlara

Abum Rabum romanı, ilk olarak fiziki görüntüsü ile dikkat çekmektedir. Daha en baştan, kapağındaki kabartmalı figürleri ile post modern illüstrasyonları yansıtmakta, içeriğin modern sonrası anlatısının farkındalığı hakkında okuyucuya ipuçları vermektedir. Kapak üzerindeki görseller yazarın modern öncesi bir kurgudan esinlenerek yola çıktığının bariz sembolleridir. Arkaik kültürden fütürist yaklaşımlara kapı aralayan kurgu, kapaktaki ‘Pagan Tanrı Sembolleri’ ile okuyucuya göz kırpmaktadır. İçeriğindeki bölümler, eserin akıcılığında okura nefes aldirmakta, okuma temposunu düşürmeden metinler arası bağlam zincirleri kurmayı sağlamaktadır. Ön sayfalarda verilen karakter bilgileri unutulmaya yüz tutan bilgileri tazelemekte, son sayfada ek olarak sunulan Hz. İbrahim’in hicret haritası kurguyu somutlaştırmada okura yardım etmektedir.

İskender Pala tarafından yazılan roman ön kapağında “Bir Hz. İbrahim Romanı” sloganı ile göze çarpmaktadır. “Sümer Tanrı Sembolleri” ve “Babil dönemine ait bir tablet” ön kapakta resmedilmiştir. Arka kapakta ise kitaptan bazı alıntılara ve tanıtım yazısına yer verilmiştir. 42 bölümden oluşan eserin ilk sayfalarında karakter isimleri ile son sayfalarında Hz. İbrahim’in göç haritası ve kaynakça yer almaktadır. Eser toplamda 524 sayfadan oluşmaktadır. Aralık 2017’de basılan eserde romanın karakter kadrosu gizli servis üyeleri, ezoterik örgüt üyeleri ve sivil karakterlerden müteşekkildir. Romanın içeriğini, fantastik polisiye kurgu oluşturmaktadır. Romanda, Hz. İbrahim’in ilahî mesajının kaydedildiği varsayılan tabletin orijinal hâlini ele geçirip çıkarları lehine kullanmak isteyen örgütlerin mücadelesi konu edinilmektedir.

2. Kimliksizleştirilen Toplumun Hakikate Uyandırma

Abum Rabum romanı, toplumun sorunlarından yola çıkıp hakikati anlatmak adına geniş kitlelere ulaşmayı bir polisiye anlatı üzerinden araçsallaştırmıştır. Bu roman, esasında üç dinde

(İslamiyet, Musevilik, Hristiyanlık) ortak olan Hanif akidelerini, ilke edinerek Mezopotamya coğrafyasına hitaben söylenen bir barış manifestosudur. Abum Rabum, Ortadoğu'nun yaklaşık otuz bin yıllık kadim değerlerinin, üç bin yıllık geçmişe sahip batıya mağlup edilmesinin, talan edilmesinin, kimliksizleştirilmesinin karşısında gerçeği arama çabasıdır. Bereketli toprakları bir talana maruz bırakan batı aklı, hakikatin -bir vesile- gün yüzüne çıkıp kendi kurdukları düzenin çatırdayabileceği korkusunu iliklerinde hissetmekte, yazar da kurguladığı olay örgüsünü bu açıdan çok sağlam temellere oturtmaktadır. Eserin yazılış amacını inceleme aşamasında, İskender Pala'nın yeni romanı ile ilgili verdiği röportajlar gözden geçirilerek bazı tespitlere ulaşılmıştır:

Ortadoğu'da yaşanan aslında Batı'nın var gücü ile hücum ettiği Doğu Medeniyeti'nin yok edilmesi savaşı. Ortadoğu'da savaşan halklar da fark etmeden bu savaşın kurbanları oluyor. Ortadoğu'da bir çocuğun bir damla kanı aktığında Batı'da birilerinin adeta biti kanlanıyor. Orada bir kurşun atıldığında birilerinin cebine çok daha fazla dolar, euro giriyor. Ortadoğu kendi haline bırakılsa, kimse birbirini öldürmeyecek (Yüksel, 2017).

Yazar bu mesajında Abum Rabum'un yazılış sürecine götüren düşünceleri dile getirmekte ve Ortadoğu'nun aktüel durumuna karşın politik bir değerlendirme yapmaktadır. İskender Pala'nın bir diğer röportajı ile eserin yazılma amacına götüren süreci tetkik edilmektedir:

Kudüs neden bugün bu durumda? Mezopotamya toprakları neden hiç durmadan savaşlara sahne oluyor? Neden hep Ortadoğu'da kan akıyor da dünyanın başka yerinde bu kadar yoğun çatışma yok? Neden bütün savaşlar burada yoğunlaştırılıyor? Bundan kim kazançlı çıkıyor, kimin cebine buralardan para giriyor? Burada bir çocuğun kanı toprağa damladığında, Batı'da ya da dünyanın bir yerlerinde kimin biti kanlanıyor? Bunları anlatabilmem için Ortadoğu coğrafyasında bir gezinti yapmam gerekiyordu. Bu gezintiyi Hz. İbrahim'in ayak izlerinde yapacaksam bunu ancak gizli teşkilatların üzerinden yapabilirim diye düşündüğüm için polisiye yazdım (Türkoğlu, 2017).

Yazarın verdiği bilgilerden hareketle eserin oluşmaya başlaması önce toplumsal bir sorundan temaruz etmektedir. Aydın, toplumun sorunlarını dile getirdiği ölçüde pozisyonunun hakkını verecektir. Belki de yazdıklarıyla bir yaraya merhem olacağı idraki ile eseri kaleme aldığı gerçeğini böylece göz önüne sermektedir. Röportaj silsilesinin bu aşamasında yazar, entelektüel kelimesinin anlamına atıf yaparak 'Bir entelektüelin Ortadoğu'ya bakışı nasıl olmalıdır?' sorusuna cevap aramaktadır:

Ben bir entelektüel olarak, entelektüel kelimesinin anlamını uyanmak olarak anlıyorum. Oynanan oyunlara böyle cevap veremeyiz. Sapanlarla İsrail'in ya da çocukların hazırladığı ilkel silahlarla Amerika'nın füzeleriyle başa çıkamayız. Bir tek uyanış söz konusu, insanlar topyekûn uyanacaklar. Ve o uyanış içerisinde kendi kimlikleriyle, kendi benlikleriyle, kendilerine ait olan medeniyetin arkasında duracaklar. Petrolü dolarla satmamayı o zaman öğrenecekler (Aydın, 2018).

Yazarın sözlerinden de anlaşılacağı gibi topyekûn bir farkındalığın oluşması için entelektüeller başta olmak üzere toplumsal bir bilincin tetiklenmesi gerektiğine vurgu yapılmaktadır. Yazar başka bir röportajında her üç dinin mensuplarının ortak akılda birleşip kadim öğretilerin izinden gittikleri takdirde Ortadoğu'nun farklı bir iklime bürüneceğini şu sözlerle dile getirmektedir:

Velhasıl bugün Kudüs ve Ortadoğu diye bir problemimiz varsa bunun sebebi Hz. İbrahim'in hanif mesajına sahip çıkan Müslümanlar değil. Ortadoğu'da birinin kanı dökülürken dünyanın bir yerlerinde kimin biti kanlanıyor, Ortadoğu'da bir kurşun atıldığında parası dünyanın neresinde kimin cebine giriyor? Mesele bu oyunu fark etmekte. Abum Rabum'u biraz da bunun için yazdım (Boztunalı, 2017).

Yazarın verdiği röportajlardan hareketle, bu kitabı yazmadaki amacını özetle toplumsal sorunlara eğilmek olarak tanımlamıştır. Tarih öncesinden bugünlere Mezopotamya coğrafyası hep maddi ve manevi zenginlikler barındırmaktan mütevellit kavgalara sahne olmuştur. Kutsal mekânlar yabancıların kendi emelleri doğrultusunda cirit arttığı mezbelelikler haline getirilmiştir. Kültür ve sanat eserleri talan edilmiştir. Milletler adeta kimliksizleştirilmiştir. Bu bağlamda yazar toplumsal bir yaraya merhem olmak, kadim tarihe saygısını ifade etmek ve bölge insanın acılarını bir nebze olsun dindirmek adına eserini kaleme almıştır.

3. Kriptolojik Şahsiyetler Ekseninde Gelişen Kurgu

Romandaki şahıs kadrosunu irdelemeden evvel bazı tespitlerde bulunmak gerekmektedir. İnsan, romanı oluşturan en önemli öğedir, romanın ortaya çıkış nedenidir. Hatta hayvanların kahraman olduğu romanlarda bile alegorik ve ironik bir dille anlatılan insandır (Tekin, 2002, s. 71).

Hz. İbrahim bilindiği üzere üç dinin kesişim noktasıdır. Romanda oluşturulan şahıs kadrosunda her üç dinin mensuplarının aksiyon içeren operasyonları ve dolayısıyla mücadeleleri film sahnelerini aratmayan bir sıra dışılıkla okuyucuya aktarılmaktadır. Üç dinin mensubu olan kişiler kâh gizli servis görevlisi kâh ezoterik örgüt elemanı olarak metinde yerini almıştır. Dinlerine ya da mensup oldukları okült yapılara ait çıkarları doğrultusunda hareket etmektedirler. Kişiler arasında yaşanan diyaloglar aslında mensubiyet hissettikleri cemaate ait

söylemleri tekrarlamaktan ve üzerine biçilen rolleri oynamaktan ibarettir. Günün sonunda, hakikate uyanan karakterlerin söylemleri okurda manevi haz uyandırmakta bu da eserin güçlü ve mistik bir anlatıya sahip olduğunu göstermektedir. Şahıs kadrosundaki karakterler arası ilişkilerin yazar tarafından zekice kurgulandığını söylemek de kaçınılmazdır. Yazar, kurguyu şahıslar üzerinden yürütmüş ve algı operasyonlarını en iyi şekilde yansıtabileceğini düşündüğüm casusluk modelini, roman karakterleri üzerinden vermeye çalışmıştır. Bu bağlamda metnin kurgusunun temelleri esasen roman karakterleri aracılığıyla oluşturulmaktadır. Bu romanda kalabalık bir şahıs kadrosu vardır. Karakterlerin yaşadığı macera geniş bir coğrafyaya yayılmış durumdadır. Romandaki şahısları belli gruplar altında ve Grup Kardeşlik, Zelotlar, CIA, MOSSAD, MİT, Emniyet İstihbarat Personeli, Japon Emniyet Birimi şeklinde ele alınmıştır.

4. Kozmik Zaman Algısı

Zaman kavramı fantastik unsurlar söz konusu olduğunda farklılık arz etmektedir. Bu romandaki zaman kavramında da bu durumun nasıl farklılık arz ettiğine değineceğiz. Öncelikle bir edebi tür olarak romanda zaman kavramı ne şekilde oluşur, buna bakılmalıdır.

Anlatma esasına bağlı edebî metinler, okuyucunun karşısına dört ayrı zaman boyutuyla çıkarlar. Maceranın kendi zamanı (anlatılan olayların yaşandığı zaman ve süre), anlatma zamanı (yaşanılan olayların ne zaman algılanıp ifade edildiği zaman) yazıya geçirme zamanı (yazarın eserini yazdığı tarih ve süre) ve okuma zamanı (Aktaş, 1984, s. 113). Roman, 31 Mayıs 13.00’da Tokyo’da (s.13) başlayıp 6 Haziran 08.00’da yine Tokyo’da (s. 515) sona ermektedir. Olaylar bir haftalık bir süreyi kapsamakla birlikte MÖ 4000’li yıllardan günümüze geniş bir zaman dilimindeki anlatıları içine almaktadır. Aslında okuyucuyu zamanda bir yolculuğa çıkarmaktadır. Eser belli bir zaman silsilesini takip etmekle birlikte olay örgüsünden hareketle rutin dışına çıkıp Sümer, Babil, Akad, Asur gibi medeniyetlerin tarihine değinmekte, bazı ezoterik örgütlerin kuruluş tarihlerine dair zamanları da okuyucu ile paylaşmaktadır. Fantastik polisiye kurgularda saat dilimleri aksiyonun gidişatına dair öngörüler sunabileceği için önem arz etmektedir. Bu romanda da bölüm başlarında, saat dilimleri okur ile paylaşılmıştır.

Romanda sadece bir haftalık sürede o kadar macera yaşanmıştır ki polisiye tarzın doğasında olduğundan normal karşılamak gerekmektedir. Kozmik zaman diliminde olaylar, bir antik dünyada bir günümüz dünyasında gidip gelmektedir. Romanda, gerçek zaman bir haftadan ibarettir. ‘Kozmik zaman algısı/yanılsaması’ olarak adlandırılabilir bu süre arkaik dönemlerden (Sümer, Babil, Akad, Asur gibi) günümüze mistik bir anlatı ile taşınmıştır. Aslında zaman, insanlığın varoluşundan bugüne geniş bir aralığı kapsayan “kozmik” bir

süredir. Bilindiği üzere zaman hesaplamaları, takvimden takvime farklılık arz etmektedir. Gezegenlerdeki zamanlar da bizim zaman algımızdan çok farklıdır. Romanda, fantastik kurgunun sürrealist unsurlarının yer aldığı mevzularda ‘zaman yanılması’ hâkimdir. Hz. İbrahim döneminde yaşanan kimi durumlar yanılama ile aslında bir örüntü olarak devamlılığını sürdürmektedir.

5. Dinamik Mekân Unsuru

Polisiye anlatılarda casus hareketlenmeleri bütün dünya coğrafyasına yayıldığından ve dinamik bir hareket, metin boyunca kendini hissettirdiğinden, mekân olgusu da buna paralel olarak çeşitlilik arz etmektedir. Roman boyunca dünyanın farklı şehirlerinde (Tokyo, İstanbul, Kahire, Vatikan, Kudüs, Adıyaman, Urfa, Halep, Şam, ABD, Ürdün) ve birbirinden farklı mekânlarda (müze, antik kent, dağ, göl, kütüphane, üniversite, emniyet birimleri, otel, ev) karakter kadrosunun bir yayılımı mevcuttur. Bu yayılım beraberinde birçok detayı getirip genel kültür bilgisini, kriptoloji unsuru da bünyesinde barındırarak yazarın çoğulcu bir anlatım sergilemesine katkı sağlamaktadır. Mekânlar arası değişkenlere paralel metinler arası geçişler, kolaj bütünlük, determinist olay örgüsü de kendiliğinden gelişip anlatıma zenginlik katmaktadır.

‘Mekân, bir roman için olmazsa olmaz bir unsurdur. Arapça “kevn” kökünden türeyen mekân kelimesi yer, mahal, ev, oturulan yer anlamlarına gelir (Develioğlu, 1992, s. 721). Bunun yanı sıra, edebiyat unsuru olarak ise mekân, “yaşamın hammaddesi, toprağıdır” (Dener, 1995, s. 73). Ayrıca mekân, olayın geçtiği tarihsel zamanı ve kişilerin sosyal durumunu belirlemek işlevi taşır (Elçi, 2003, s. 13).

Abum Rabum romanında olay, geniş bir coğrafyaya yayılmış durumdadır. Bundan dolayı karakterler oldukça fazla mekânda karşımıza çıkmaktadır. Tokyo, İstanbul, Kahire, Vatikan, Kudüs, Adıyaman, Urfa, Halep, Şam, ABD, Ürdün gibi yerlerin yanında bir dizi müze, antik kent, dağ, göl, kütüphane, üniversite, emniyet birimleri, otel, ev de mekân olarak olay örgüsünü içinde barındırmaktadır. Fantastik polisiyelerde aksiyon hız kesmediği için mekân unsuru da dinamik bir şekilde hal değiştirmektedir. Sabit bir mekân algısı söz konusu değildir. Dinamik bir değişiklik arz etmektedir.

6. Postmodern Metaforlar

Romanın olay örgüsünde alt metinler aracılığı ile bazı metaforların gün yüzüne çıkarıldığını belirtmek gerekmektedir. Metaforlar sadece edebiyat alanında kullanılan çağrışımlar olmamakla birlikte bir yazarın metaforu en iyi kullanabileceği alanın da fantastik postmodern kurgular olduğu bilinen bir olgudur. Metinde Grup Kardeşlik adlı okült, ezoterik bir yapılanma kendisine CIA şemsiyesinde yer bulurken; Zelot adı ile bilinen başka bir yer altı

yapılanma MOSSAD himayesinde filizlenmeye çalışmaktadır. Bu okült felsefedeki yapılar ‘Yeni Dünya Düzeni’ metaforu ekseninde bir söylemle motivasyon sağlayıp dünya imparatorluğunu ele geçirmeye çalışmaktadır. Tek başkent, tek din, tek peygamber, tek imparatorluk üzerinden Hz. İbrahim’in manevi mirasını sahiplenmek istemektedir. Pagan kültüründen getirip dinlerini tahrif ettikleri Ahitlerde, Hanif Akidesi’nin iki ilkesine asla yer vermemişlerdir. Tüm bu bilgilerin ışığında romanın son sahnesinde, karakterlerin Nemrut’un anıt mezarındaki hazine odasına girmeyi reddetmesi ile verilmek istenen unsur, Hz. İbrahim’in aktardığı ilahi mesajdaki ‘haddi aşmamak’ meselesine yapılan bir göndermedir. Bu bağlamda yazarın alt metinlerden hareketle mistik bir metafor kalıp geliştirdiğini söyleyebilmek mümkündür. Ayrıca istihbarat üyeleri ve okült gruplar arasındaki kriptolojik yazışmalar, roman boyunca devam etmekte, bu da okur da analitik düşünme becerisine katkı sunmaktadır. Olaylar arasındaki determinist bağlar, katili bulmaya çalışma gibi örgüler, okurun kafa konforunu bozup daha dikkatli okumalar yapmasının önünü açmaktadır. Geriye dönüşler, farklı mekânlar vasıtasıyla olay örgüsü arasındaki geçişler düzenli bir organik bağ kurarak metindeki polisiye kurmacanın aksiyonunu düşürmemektedir.

Romanda olay örgüsü özellikle polisiye alt unsurlarında oldukça fazla önem arz etmektedir. Romanlardaki olaylar gerçek hayatta yaşananların bir yansıması olmakla birlikte fantastik kurguda gerçek dışılık söz konusu olabilmektedir. Olaylar, kişiler arası ilişkilerle de neşvünema bulmaktadır. Öyleyse vaka, herhangi bir alâka ile bir arada bulunan veya birbirleriyle ilgilenmek mecburiyetinde kalan fertlerden en az ikisinin karşılıklı münasebetlerinin tezahürüdür (Aktaş, 2005, s. 46).

Japonya’da bir üniversitede işlenen cinayet sonrasında medeniyetin beşiği olarak bilinen, Mezopotamya’nın tarihi topraklarında başlayan, Hz. İbrahim’in hikâyesini anlatmaktadır. Üç kutsal dinin (Hıristiyanlık, Yahudilik, Müslümanlık) ortak noktada gördükleri bir Peygamber, üç ülkenin (CIA, MIT, MOSSAD) istihbarat örgütlerinin müdahil oldukları olaylar ve zamana karşı amansız bir koşuşturmaca yaşanmaktadır.

Herkes, Hz. İbrahim’in kutsal hazinesinin peşindedir. Bu amaç uğurunda kullanılan dinler, kişiler, yağmalanan ve dünyanın dört bir tarafına kaçırılan tarihi eserler, el yazması kitaplar bulunmaktadır. Japonya’dan başlayan olaylar zinciri İstanbul’a, oradan Urfa’ya ve tarihte Hz. İbrahim’in izlediği yollar üzerinden Adıyaman’a kadar varan bir yol izlemektedir. Bu süreç içerisinde anladığımız en önemli şey, Mezopotamya topraklarının gerek medeniyet gerek zenginlik açısından ne kadar da kıymetli olduğudur.

7. Pürüzsüz Bir Akıcılık

Metinde dilin sade ve anlaşılır olması kurgunun akıcılığına büyük katkı sunmaktadır. Bu tarz romanlarda kurmaca, zaten yeteri kadar dikkat dağıtıcı, konfor bozucu olduğu için bunun üzerine kullanılacak ağır edebi bir dil okumayı monotonlaştıracaktır. Yazarın bu romanda diğer bazı romanlarında kullandığı süslü dili görmüyor oluşumuz, özünde kitabın akıcılığına katkı sunmaktadır. Zira olay kurgusu sade bir dil anlatımıyla bütünleşirse ancak eser akıcı olabilmektedir.

Yer yer kullanılan edebi sanatlar yazarın ifade edebilme gücünü artırmaktadır. “sigara dumanı ile dağılıp giden düşünceleri” söylemindeki düşüncelerin tıpkı sigara dumanı gibi uçup gitmesine yapılan benzetme, yazarın ifade gücünü artırmış, okurun düşünce dünyasını da o derece somutlaştırmıştır. Polisiye metinlerde yazardan beklenen üslup, okuru tekdüzeliğe sevk edecek bir anlatımdan uzak durmasıdır. Nitekim kullanılan dilin açıklığı, olay kurgusunun kusursuz işlenmesi, karakterlerin üzerine biçilen rollerin hakkını vermesini bu romanın dil ve üslubundaki başarıyı göz önüne sermektedir.

İskender Pala'nın dil ve üslubu önceki eserlerinde kendini yeterince ispatlamakla birlikte bu eserinde polisiyenin doğasına uygun daha sade bir tarzda kendini göstermektedir. Bir edebî eser takdim edilirken, birbiri içinde kenetlenmiş üç önemli teknik ile donatılmaktadır. İfade, edebî dil, üslup. Edebî metnin ifadesi, onun edebî diline ait özellikleriyle anlatılabilmektedir ve edebî dil de metnin üslup özelliklerini gündeme getirmektedir (Önal, 2008, s. 23).

Üslup ise, *dilin mecazi gücünü, renk ve eylem zenginliğini, kısacası dilin anlatım dağarcığını kişisel becerileriyle söze veya yazıya dökmek, dile hayatıyet kazandırmak demektir* (Tekin, 2002, s. 168).

İskender Pala, Abum Rabum romanında, sade ve akıcı bir dil kullanmıştır. Dilin anlaşılır olması polisiye tarzda olması gereken yani beklenen bir durumdur. Olay kurgusu zaten yeterince sarmal, değişken, iç içe bir yöntemle kurgulandığından, yazar dilde sadeliği seçmektedir. Polisiye okuru da bu akıcı üsluba teşne durumdadır. Yazar, bazı durumlarda tekdüzeliğe düşmemek için mizahi unsurlarla, akıl oyunları ile kurguyu devam ettirmektedir. Böylelikle romanın başından itibaren hâkim olan aksiyon ve olay çözümlenmeleri okuru düşünmeye sevk etmekte, sıradanlığa asla geçit vermemektedir.

Bölüm geçişlerindeki kadim kitaplardan seçilen alıntılar, yer yer verilen gizemli bilgiler, kripto çözümlenmeleri, mitolojik unsurlar bir yekûn halinde okuyucuda olumlu bir hava oluşturup kitabı elinizden bırakmanıza izin vermemektedir. Antik dönemdeki inanışların

günümüzdeki yansımaları, ezoterik örgütlerin kurduğu organik bağlar ve istihbarat örgütlerinin kıyasıya mücadelesi, üsluba dinamik kazandırmakta; okurda okuma şevki uyandırmaktadır.

Sonuç

Fantastik polisiye kurgular; olağanüstülük, büyülü gerçeklik, gerçek dışılık, düşsel öğeler, yerine göre şiirsel ve alegorik anlatım, dikkat dağıtıcı unsur, gizem, merak, mistik öykü, cinayetin aydınlatılması ve suçluların cezalandırılması gibi durumları içinde barındırmaktadır. Polisiye tarzı, başlarda edebiyat çevrelerinde kabul görmeyip bir ‘kaçış edebiyatı’ olarak değerlendirilse de günümüzde yazın alanında kabul görmüş bir gerçekliktir. Romanın hegemonyasından sıyrılıp farklı bir tür olarak değerlendirileceği günler yakındır. Şimdiden hatırı sayılır bir okur kitlesine ulaşmıştır. Bu alanda çıkan her kitap piyasaya sürüldüğü andan itibaren yok satmaktadır. Çağdaş romancıların bu alana yönelmesi tesadüf olmasa gerektir. Genel itibariyle bu romanında da İskender Pala, dil ve üsluptaki naifliği korumayı bilmiş, eserini sıradanlığa ve rutine kaptırmadan anlaşılır kılmayı başarmıştır.

Kaynaklar

- Aktaş, Ş. (1984). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*. Birlik.
- Aktaş, Ş. (2005). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*. Akçağ.
- Aydın, B. (7 Ocak 2018), *Milliyet*.
- Bernhard, R. ve Georg, S. (1997). *Cinayet Sineması* (Der. V. Atayman, Çev. S. Kaya, S. N. Kaya). Alan Yayıncılık.
- Boztunalı, Y. (15 Aralık 2017), *Vatan Kitap, Gazete Vatan*.
- Dener, A. (1995). Yazında Mekân. *Kuram*, 7, 73–79.
- Develioğlu, F. (1992). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Aydın Kitapevi.
- Dolu, O. (2012). *Suç Teorileri*. Seçkin Yayınevi.
- Elçi, İ. (2003). *Roman ve Mekân Türk Romanında Ev*. Arma.
- Gezer, Habibe (2006). *Türk Edebiyatında Polisiye Roman ve Ahmet Ümit'in Polisiye Roman Kurguları*. Süleyman Demirel Üniversitesi SBE.
- Mandel, E. (1996). *Hoş Cinayet Polisiye Romanın Toplumsal Bir Tarihi* (Çev. N. Saraçoğlu). Yazın Yayıncılık.
- Önal, M. (2008). *Edebî Dil ve Üslup*. A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 1 (36), 23-47.
- Üyepazarcı, E. (1997). *Korkmayınız Mr. Sherlock Holmes*. Göçebe.

Tekin, M. (2002). *Roman Sanatı (Romanın Unsurları)*. Ötüken.

Türkoğlu, Z. (2017). *Star*.

Yüksel, P. (17 Aralık 2017), *Milliyet*.